

Kúria végzése

Az ügy száma: Bfv.I.1208/2023/11.
A határozat szintje: felülvizsgálat
A tanács tagjai: Dr. Domonyai Alexa, a tanács elnöke
Dr. Schmidt Péter, előadó bíró
Dr. Gimesi Ágnes, bíró
Dr. Kardos Andrea, bíró
Dr. Tuba István Krisztián, bíró
Az eljárás helye: Budapest
Az eljárás formája: tanácsülés
Az ülés napja: 2024. július 9.
Az ügy tárgya: emberölés büntette és más bűncselekmény
Terhelt(ek): Terhelt1 és társai (Terhelt1 I. rendű)
Elsőfok: Pest Megyei Bíróság, 4.Fk.219/2004/32., ítélet, tárgyalás,
2004. december 15.
Másodfok: Fővárosi Ítéltábla, 2.Bf.254/2005/5., végzés, nyilvános ülés,
2006. február 2.
Az indítvány előterjesztője: a Legfőbb Ügyészség
Az indítvány iránya: a terhelt javára

Rendelkező rész

A Kúria az emberölés büntette és más bűncselekmény miatt Terhelt1 és társai ellen folyamatban volt büntetőügyben a Legfőbb Ügyészség által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálvá Pest Megyei Bíróság 4.Fk.219/2004/32. számú ítéletét és a Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 2.Bf.254/2005/5. számú végzését hatályában fenntartja.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye. Ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

[1] **I.** A Pest Megyei Bíróság mint a fiatalkorúak bírósága a 2004. december 15. napján kihirdetett 4.Fk.219/2004/32. számú ítéletében Terhelt I. rendű terheltet bűnösnek mondta ki emberölés büntetében [a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: korábbi Btk.) 166. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) és d) pont] és társtettesként elkövetett lopás büntetében [korábbi Btk. 316. § (1) bekezdés, (2) bekezdés d) pont, (4) bekezdés b/1. pont]. A megyei bíróság ezért őt, mint többszörös visszaesőt – halmazati büntetésül – életfogytig tartó fegyházbüntetésre és tíz év közügyektől eltiltásra ítélte azzal, hogy az életfogytig tartó szabadságvesztésből legkorábban harminc év eltelte után bocsátható feltételes szabadságra. Rendelkezett az előzetes fogvatartásban töltött idő beszámításáról, a bűnjelekről és a bűnügyi költségről.

[2] A Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság a 2006. február 2. napján meghozott végzésével az elsőfokú bíróság ítéletét az I. rendű terhelt vonatkozásában helybenhagyta.

[3] A jogerős ügydöntő határozat ellen az I. rendű terhelt által benyújtott felülvizsgálati indítványt a Legfelsőbb Bíróság a 2006. november 23. napján meghozott Bfv.1.976/2006/2. számú végzésével elutasította.

[4] **II.** A bíróság jogerős, vádról rendelkező ügydöntő határozattal szemben a Legfőbb Ügyészség nyújtott be Fk.Bf. 1155/2023. számon felülvizsgálati indítványt a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 648. § c) pontjára és 649. § (4) bekezdésére hivatkozással arra figyelemmel, hogy az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) a terheltet is érintő Case of Horváth and Others v. Hungary számú ítéletben megállapította azt, hogy az Emberi Jogok Európai Egyezményének (a továbbiakban: Egyezmény) 3. cikkét megsértették.

[5] A Legfőbb Ügyészség a felülvizsgálati indítványok elbírálásával kapcsolatosan kifejtette, hogy a Be. 649. § (4) bekezdésére figyelemmel a felülvizsgálat lefolytatásának helye van, így a Be. 651. § (3) bekezdése alapján hivatalból elő kellett terjesztenie a felülvizsgálati indítványt. Hivatkozott ugyanakkor arra, hogy az EJEB egyezményesértést megállapító döntése akkor alapozza meg a felülvizsgálati eljárást, ha a törvényben kihirdetett nemzetközi szerződés valamely rendelkezésének sérelme a büntetőügyben eljáró bíróság jogerős határozatában, vagy az ügydöntő határozathoz vezető büntetőeljárásban valósult meg. Az EJEB ítélete önmagában nem dönti el a bűnfelelősséget, de olyan jogi tény, amely megalapozza a jogerős ügydöntő határozat egyezményesértő részének kiküszöbölésére alkalmas felülvizsgálati eljárást (EBH 2015.B.7.).

[6] Az Egyezmény 3. cikke megsértésének megállapítása jelen ügyben ugyanakkor felülvizsgálati okot nem valósít meg, és ezért az anyagi jogerő feloldására és a jogerős határozat megváltoztatására nincs törvényes lehetőség, a megtámadott ítélet hatályában tartása indokolt. Az EJEB nem az életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabását tekintette egyezményesértőnek, hanem egy – már a büntetés-végrehajtás szakaszába tartozó – felülvizsgálati lehetőség olyan időpontban történő megnyílását, amely az EJEB által ajánlott idő kitöltése után „de facto” csökkenthetővé teszi az életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélt büntetését. Hivatkozott egyebek mellett a Kúria EBH 2018.B.6. számon közzétett döntésben is megjelenő gyakorlatára, mely szerint a feltételes szabadságra bocsátás szabályán változtatni nem a jogalkalmazás, hanem a jogalkotás feladata. Ha pedig jogalkotásra van szükség, akkor felülvizsgálati ok nem valósul meg, nem keletkezik felülvizsgálati döntési jogkör, mert a hiányzó szabályt a Kúria nem alkothatja meg, és nem pótolhatja azt az Egyezmény közvetlen alkalmazásával.

[7] A Kúria 3/2018. Büntető jogegységi határozatának 2. pontjára hivatkozással előadta, hogy a nemzetközi szerződéssel létrehozott emberi jogi szerv döntése folytán, törvényben kihirdetett nemzetközi szerződésnek megfelelő határozat meghozatala nem közvetlenül az Egyezmény alapján, hanem az emberi jogi szerv döntésének alapulvételével,

annak magyar jogrendszerbe beillesztésével, a büntetőeljárásról szóló törvény szerinti felülvizsgálati eljárás lefolytatásával, az egyezményesértéssel nem érintett hatályos jogszabályok alkalmazásával történik. A Legfőbb Ügyészség álláspontja szerint mindezek alapján a kötelezően lefolytatandó felülvizsgálati eljárásban az egyezményesértés jogalkalmazói eszközökkel nem orvosolható, így az EJEB által az ügyben érintett, Horváth és társai kontra Magyarország ítélet alapján nincs mód az alapügyben hozott ítélet megváltoztatására.

[8] Miután a Be. 649. § (2) bekezdése szerinti eljárási szabálysértés nem volt megállapítható, a Legfőbb Ügyészség indítványozta, hogy a Kúria a Be. 660. § (1) bekezdésében írtak szerint tanácsulésen eljárva, a Be. 662. § (3) bekezdésére figyelemmel, a Be. 662. § (1) bekezdése alapján a Pest Megyei Bíróság 4.Fk.219/2004/32. számú ítéletét és a Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 2.Bf.254/2005/5. számú végzését Terheltl I. rendű terhelt tekintetében hatályában tartsa fenn.

[9] **III. A Legfőbb Ügyészség felülvizsgálati indítványa alapos.**

[10] 1. A Be. XC. Fejezete tartalmazza a felülvizsgálatra vonatkozó szabályokat.

[11] A Be. 648. § rendelkezése szerint felülvizsgálatnak a bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen

a) a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt,

b) eljárási szabálysértés miatt,

c) az Alkotmánybíróság vagy nemzetközi szerződéssel létrehozott emberi jogi szerv határozata alapján, vagy

d) a Kúria Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett határozatától való eltérés esetén van helye.

[12] A felülvizsgálat törvényben meghatározott okait a Be. 649. §-a tartalmazza, a törvényben meghatározott okok tételesen felsorolásra kerültek, a felülvizsgálati okok köre nem bővíthető.

[13] A Be. 649. § (4) bekezdése szerint nemzetközi szerződéssel létrehozott emberi jogi szerv határozata alapján felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő, ha a nemzetközi szerződéssel létrehozott emberi jogi szerv megállapította, hogy az eljárás lefolytatása vagy a bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata megsértette a törvényben kihirdetett nemzetközi szerződés valamely rendelkezését, feltéve, hogy a nemzetközi emberi jogi szerv joghatóságának Magyarország alávetette magát.

[14] A Be. 649. § (5) bekezdése értelmében a nemzetközi szerződéssel létrehozott emberi jogi szerv határozata alapján a felülvizsgálatnak akkor is helye van, ha a nemzetközi szerződéssel létrehozott emberi jogi szerv a nemzetközi szerződés azon rendelkezésének megsértését állapította meg, amely olyan eljárási szabálysértést valósított meg, amely a törvény szerint felülvizsgálattal nem, csak fellebbezéssel támadható.

[15] A Be. 651. § (2) bekezdés a) pontja szerint a terhelt javára az ügyészség felülvizsgálati indítványt terjeszthet elő.

[16] A Be. 652. § (4) bekezdése értelmében a terhelt javára felülvizsgálati indítvány határidő nélkül előterjeszthető.

[17] A Be. 651. § (3) bekezdésére figyelemmel, a Be. 649. § (4) és (5) bekezdésében meghatározott esetben a legfőbb ügyész a felülvizsgálati indítványt hivatalból terjeszti elő.

[18] A Be. 658. § (1) bekezdése értelmében a Kúria a felülvizsgálati eljárás megindulásáról tájékoztatja az Alkotmánybíróságot, ha a jogerős ügydöntő határozat vagy a

jogerős ügydöntő határozat alapját képező jogszabály ellen alkotmányjogi panaszt terjesztettek elő.

[19] A Be. 650. § (2) bekezdése szerint a felülvizsgálati indítványban a jogerős ügydöntő határozat által megállapított tényállás nem támadható.

[20] A Be. 659. § (1) bekezdése szerint a felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok ismételt egybevetésének, valamint bizonyítás felvételének nincs helye, a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó.

[21] A Be. 659. § (2) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a felülvizsgálati indítványt a megtámadott határozat meghozatala idején hatályos jogszabályok alapján kell elbírálni. A Be. ugyanakkor a hivatkozott jogszabályhely (4) bekezdésében kimondja, hogy a 649. § (4) és (5) bekezdésében meghatározott esetben a felülvizsgálati indítványt a törvényben kihirdetett nemzetközi szerződéssel ellentétes jogszabály figyelmen kívül hagyásával, illetve a nemzetközi emberi jogi szerv döntésének alapulvételével kell elbírálni.

[22] A Be. 659. § (5) bekezdése alapján a Kúria a jogerős ügydöntő határozatot – a (6) bekezdésben meghatározott kivétellel – csak a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott részében és csak a felülvizsgálati indítványban meghatározott ok alapján bírálja felül. A Kúria ugyanakkor a Be. 659. § (6) bekezdésére figyelemmel, a megtámadott határozatot a 649. § (2) bekezdése alapján akkor is felülbírálja, ha az indítványt nem ebből az okból nyújtották be.

[23] A Be. 652. § (1) bekezdése kimondja, hogy a felülvizsgálati indítványban meg kell jelölni azt a határozatot, amely ellen a felülvizsgálati indítvány irányul, valamint az indítvány előterjesztésének okát és célját.

[24] A Be. 660. § (1) bekezdése szerint a Kúria a felülvizsgálati indítványt – a (2) bekezdésben meghatározott kivétel hiányában – tanácsulésen bírálja el.

[25] A Kúria a Be. 649. § (4) bekezdésében foglalt felülvizsgálati ok alapján a felülvizsgálati indítvánnyal támadott határozatot a terhelt tekintetében felülbírálta, ezért azt – a Be. 659. § (5) és (6) bekezdésére is figyelemmel – a Be. 649. § (2) bekezdésében megjelölt eljárási szabálysértések tekintetében is vizsgálta.

[26] 2. Az EJEH Horváth és társai kontra Magyarország ügyben (Terhelt1 tekintetében a 49232/17. számú kérelem alapján eljárva) hozott ítélete a felülvizsgálati eljárás szempontjából a következő figyelembe veendő megállapításokat tartalmazza:

– Az EJEH megállapította – a korábbi gyakorlatára tekintettel –, hogy a büntetés meghatározott minimális időtartam után történő automatikus felülvizsgálata fontos biztosítékot jelent az elítélt számára a 3. cikket sértő fogvatartás megvalósulásával szemben (10. pont).

- A Btk. (a Büntető törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény) és a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv.tv.) lehetőséget biztosít a terheltekkel szemben kiszabott életfogytig tartó szabadságvesztések célzott bírósági felülvizsgálatára (11. pont).

- Az EJEH megállapította, hogy ez a 30 és 40 év közötti időtartam, amelyet a határozatban érintett terhelteknek várniuk kell, mielőtt feltételes szabadságra bocsátásuk szóba kerülhet, lényegesen hosszabb, mint az életfogytig tartó szabadságvesztés felülvizsgálatára az összehasonlítható és nemzetközi jogból egyértelműen levezethetően ajánlott maximális 25 éves időtartam. E körben a bíróság megállapította, hogy Terhelt1nek valójában 30 évnél kevesebbet kellene letöltenie az életfogytig tartó büntetés kiszabását követően az esetleges feltételes szabadságra bocsátásig, mert a letartóztatásban töltött időt is beszámították a letöltött szabadságvesztés idejébe. Az EJEH ugyanakkor ezt nem vette figyelembe, mert álláspontja szerint mindez nem változtat azon a tényen, hogy a feltételes szabadságra

bocsátást megelőző letöltendő időtartamot figyelembe véve a felülvizsgálatra több, mint 25 évvel az életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabása után kerülne sor (12-14. pont).

[27] Összefoglalva: az EJEB megállapította, hogy az a tény, hogy az ügyben a kérelmezők – köztük Terhelt1 terhelt – csak az életfogytig tartó büntetésük 30-40 évének letöltése után remélhetik, hogy a szabadságra bocsátásuk lehetőségét felülvizsgálják, elegendő annak megállapításához, hogy a kérelmezők életfogytig tartó büntetése az Egyezmény 3. cikke értelmében nem tekinthető csökkenthetőnek. Az ilyen hosszú várakozási idő indokolatlanul késlelteti a hazai hatóságok felülvizsgálatát annak érdekében, hogy „az életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélt személyében bekövetkezett változások olyan jelentősek-e, és a büntetés során a rehabilitáció irányában tettek-e olyan előrelépést, hogy a további fogvatartás már nem igazolható legitim büntetőjogi indokokkal”. Ennek alapján az Egyezmény 3. cikkét megsértették (16-17. pont).

[28] Az EJEB ítélete a 11. pontban kifejezetten rögzíti, hogy a Btk. tartalmazza a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét az életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélet esetén, azt a minimális időt, amely elteltét követően a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét meg lehet vizsgálni, továbbá azt, hogy mindezt az ügydöntő határozatban kell meghatározni; emellett a Bv.tv. tartalmazza a feltételes szabadságra bocsátáshoz teljesítendő követelményeket, amelyek teljesítésének megtörténtéről a bíróság dönt.

[29] Mindezekre figyelemmel megállapítható, hogy az EJEB határozatában az életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélet esetén a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét, annak legkorábbi időtartama ítéletben történő meghatározását, valamint az ehhez szükséges feltételek előzetesen, törvényben történő meghatározását és az arról bírói eljárásban való döntés lehetőségét nem kifogásolta, az egyezményesértés megállapítására azon okból került sor, hogy jelen ügyben érintett terhelt esetében meghatározott azon idő, amelyet várnia kell ahhoz, hogy a feltételes szabadságra bocsátása első alkalommal megfontolásra kerülhessen, hosszabb, mint az EJEB által 25 évben megjelölt időtartam. Az ilyen hosszú várakozási idő nem teljesíti az EJEB által meghatározott követelményeket, az EJEB ezzel összefüggésben állapította meg az Egyezmény 3. cikkének megsértését.

[30] 3. Terhelt1 terhelt esetében az EJEB ítéletében megállapított egyezményesértés felülvizsgálati eljárásban nem orvosolható.

[31] A Kúria feladata a rá vonatkozó jogszabályok alkalmazásával törvényes eljárásban a törvénynek megfelelő határozat meghozatala. Ennél fogva jelen ügyben is azt kellett vizsgálnia, hogy a jogszabályok alapján a megállapított egyezményesértés orvoslása a felülvizsgálati eljárásban lehetséges-e.

[32] A felülvizsgálat a büntetőeljárásban olyan rendkívüli jogorvoslat, amely az azzal érintett büntetőeljárás szabályainak, vagy a büntetőeljárásban hozott határozatban alkalmazott anyagi jogi szabályok megsértése és az ebből származó törvénysértő rendelkezések orvoslására hivatott és arra alkalmas.

[33] A felülvizsgálatnak a Be. 649. § (4) bekezdésében meghatározott oka az eljárás lefolytatása során vagy a bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozatában elkövetett olyan jogsértés, amely tekintetében nemzetközi szerződéssel létrehozott emberi jogi szerv állapította meg, hogy az a törvényben kihirdetett nemzetközi szerződés valamely rendelkezését sértette meg. Értelemszerűen nem lehet felülvizsgálati indítvány alapja olyan hivatkozás, amely a jogi szabályozási környezet hiányosságát támadja.

[34] A szabályozás a Be. 662. § (3) bekezdésében egyértelműen kimondja, hogy a Kúria abban az esetben is csak a 662. § (1) és (2) bekezdése szerint járhat el, ha a felülvizsgálati eljárás lefolytatására nemzetközi szerződéssel létrehozott emberi jogi szerv határozata alapján került sor.

[35] Erre tekintettel a Kúriának a következő döntési lehetőségei vannak:

- a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott határozatot nem ügydöntő végzésével hatályában fenntartja, ha a felülvizsgálati indítványnak nem ad helyt; vagy
- a felülvizsgálati indítvánnyal a megtámadott határozatot megváltoztatja, és a törvénynek megfelelő határozatot hoz, ha az alapügyben a bíróság
- a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt állapította meg a terhelt bűnösségét, vagy rendelte el kényszergyógykezelését,
- a bűncselekmény törvénysértő minősítése, illetve a Btk. más szabályainak megsértése miatt szabott ki törvénysértő büntetést, alkalmazott törvénysértő intézkedést,
- a Btk. 86. § (1) bekezdésében foglalt kizáró ok ellenére függesztette fel a büntetés végrehajtását, vagy
- a súlyosítási tilalom megsértésével hozta meg a határozatát.

Emellett a Be. 662. § (1) bekezdés c) pontja szerint a Kúria a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott határozatot hatályon kívül helyezi, a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságot új eljárásra utasítja, ha a nemzetközi szerződéssel létrehozott emberi jogi szerv határozata alapján indult felülvizsgálat esetén a törvényben kihirdetett nemzetközi szerződésnek megfelelő határozat meghozatalához az eljárás megismétlése szükséges, akkor is, ha a nemzetközi emberi jogi szerv olyan jogsértést állapított meg, amely miatt a megtámadott határozatot e törvény szerint egyébként nem kell hatályon kívül helyezni. Ez utóbbi rendelkezésből egyértelműen következik, hogy hatályon kívül helyezésre ilyen okból csak akkor kerülhet sor, ha a törvényben kihirdetett nemzetközi szerződésnek megfelelő határozat meghozatala lehetséges ugyan, de az felülvizsgálati eljárásban nem hozható meg, kizárólag az eljárás megismétlése során {Kúria Bfv.I.734/2022/12. számú határozat [60]-[70]}.

[36] Ebben az eljárásban a jogerős ügydöntő határozat megváltoztatására akkor kerülhet sor, ha az alapügyben a bíróság olyan büntető anyagi jogi szabály megsértésével állapította meg a terhelt bűnösségét, vagy rendelte el kényszergyógykezelését, amelynek egyezménybe ütközését az EJEB megállapította; vagy a bűncselekmény minősítése avagy az alkalmazott Btk. más szabálya ütközött a nemzetközi szerződésbe és ezen szabály megsértésével történt a törvénysértő büntetés kiszabása vagy törvénysértő intézkedés alkalmazása. Ugyanez a helyzet akkor, ha az EJEB határozata valamely, a Btk. 86. § (1) bekezdésében foglalt kizáró ok nemzetközi szerződésbe ütközését, vagy pedig olyan szabály nemzetközi szerződésbe ütközését állapította meg, amely utóbbi a súlyosítási tilalom megsértése megállapításának akadálya volt.

[37] Jelen ügyben azonban erről szó sincs.

[38] A Kúria e körben vizsgálta a felülvizsgálati indítvánnyal érintett alapügyben alkalmazott hatályú korábbi Btk. rendelkezéseit.

[39] A korábbi Btk. 40. § (1) bekezdése szerint a szabadságvesztés életfogytig vagy határozott ideig tart.

[40] A korábbi Btk. 42. § (1) bekezdése értelmében fegyházban kell végrehajtani az életfogytig tartó szabadságvesztést.

[41] A korábbi Btk. 47/A. § (1) bekezdése alapján életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabása esetén a bíróság az ítéletében meghatározza a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontját, vagy a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét kizárja.

[42] A korábbi Btk. 47/A. § (2) bekezdése szerint, ha a bíróság a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét nem zárja ki, annak legkorábbi időpontját legalább 20 évben, ha az

életfogytig tartó szabadságvesztést olyan bűncselekmény miatt szabta ki, amelynek büntethetősége nem évül el, legalább 30 évben határozza meg.

[43] A korábbi Btk. 47/C. § (1) bekezdése kimondja, hogy a bíróság az életfogytig tartó szabadságvesztésre ítéltet akkor bocsáthatja feltételes szabadságra, ha a szabadságvesztésből az elítélt letöltötte a bíróság által meghatározott időtartamot, és alaposan feltehető, hogy a büntetés célja további szabadságelvonás nélkül is elérhető.

[44] A korábbi Btk. 33. § (2) bekezdés c) pontja szerint nem évülnek el az emberölés súlyosabban minősülő esetei [166. § (2) bekezdés a)-h) pontjai].

[45] A korábbi Btk. 166. § (1) bekezdése alapján, aki mást megöl, büntettet követ el, és öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

[46] A korábbi Btk. 166. § (2) bekezdés b), d) pontja értelmében a büntetés tíz évtől húsz évig terjedő, vagy életfogytig tartó szabadságvesztés, ha az emberölést nyereségvágyból, illetve különös kegyetlenséggel követik el.

[47] Mindezekre figyelemmel megállapítható, hogy a felülvizsgálati indítványokkal érintett I. rendű terhelt esetében az EJEB határozat sem minősítette az Egyezmény rendelkezéseibe ütközőnek az életfogytig tartó szabadságvesztés büntetés kiszabásának lehetőségét; továbbá nem állapította meg azt sem, hogy az életfogytig tartó szabadságvesztés büntetésből feltételes szabadságra bocsátást engedélyező törvényi rendelkezés egyezményesértő lenne. Az EJEB határozatai indokainak figyelembevételével megállapítható, hogy az egyezményesértés alapja azon tény, mely szerint a Szerződő Állam nem épített ki olyan felülvizsgálati mechanizmust, amely egyéb elemeinek megfelelése mellett biztosítaná azt, hogy legkésőbb 25 év elteltével az életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélt terhelt szabadságvesztés büntetését felülvizsgálják, sérti az Egyezmény 3. cikkét. Ebből következően felülvizsgálatban fogalmilag legfeljebb a Be. 662. § (2) bekezdés b) pontjában foglalt, II. fordulatnak megfelelő feltétel vizsgálható (bár a feltételes szabadságra vonatkozó rendelkezés törvényessége egyéb esetekben kizárólag egyszerűsített felülvizsgálatban orvosolható). A felülvizsgálati indítvány alapjául szolgáló EJEB határozatok azonban nem állapították meg azt, hogy az Egyezmény megsértését a korábbi Btk. 47/A. § (1) bekezdésében foglalt jogszabályi rendelkezés valósítja meg, és azt sem állapították meg, hogy emiatt a kiszabott életfogytig tartó szabadságvesztés büntetés törvényt sértő lenne.

[48] A Kúria rámutat arra, hogy a felülvizsgálati indítványban sérelmezett, az EJEB határozataiban meghatározott kritérium a Kúria felülvizsgálati eljárásban hozott döntésével abban az esetben sem lenne orvosolható, ha az EJEB határozatban megállapított egyezményesértés nem a felülvizsgálati mechanizmus intézményi hiányából, vagyis a hazai jog hiányosságából fakadna. A Kúria a felülvizsgálatra vonatkozó szabályok értelmében ugyanis csak azt teheti meg, hogy az indítványt a nemzetközi szerződéssel ellentétes jogszabály figyelmen kívül hagyásával, a nemzetközi emberi jogi szerv döntésének alapulvételével bírálja el. Ebben az esetben a nemzetközi szerződéssel érintett, a korábbi Btk. 47/A. §-ában szabályozott, a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontját életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélet esetén az ítéldbírói jogosultságot meghatározó jogszabályhely figyelmen kívül hagyása azt eredményezné, hogy az életfogytig tartó szabadságvesztés büntetés kiszabása esetén feltételes szabadságra bocsátásnak nem lenne helye. A törvényben ugyanis nem maradna olyan rendelkezés, amely a határozatlan idejű szabadságvesztés esetén a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét biztosítaná, illetve annak legkorábbi időpontját megállapítaná. Az pedig, hogy a Kúria a korábbi Btk. 47/A. § törvényi rendelkezését saját hatáskörben olyan módon változtassa meg, hogy a jelen ügyben az I. rendű terhelt az életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélete mellett 25 év elteltét követően feltételes szabadságra bocsátható, a jogszabály tartalmának teljes megváltoztatását, vagyis jogalkotást eredményezne.

[49] A Kúria utal arra, hogy az Alkotmánybíróság 19/2017. (VII. 18.) AB határozata a 12. életévét be nem töltött személy sérelmére elkövetett szexuális erőszak értelmezéséről szóló 2/2016. Büntető jogegységi határozat alaptörvény-ellenességét éppen a törvényhozó hatalom jogkörének átvétele miatt tekintette alaptörvény-ellenesnek, és ezért azt megsemmisítette. Az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdése értelmében a magyar állam működése a hatalom megosztásának elvén alapszik. Ekként tehát a jogalkalmazás a jogalkotás szerepét át nem veheti, hiányzó tartalommal jogszabályt nem alkothat, érvényes és hatályos jogszabály alkalmazását nem mellőzheti, törvény ellen nem ítéltet.

[50] Ez a megoldás emellett azt eredményezné, hogy eseti jellegű, személyre szabott jogalkotást és ez alapján személyre szabott jogalkalmazást végezne a Kúria a felülvizsgálati indítvánnyal érintett terhelt tekintetében, amely a jog előtti egyenlőség sérelme miatt ugyancsak az Alaptörvénnyel ellentétes, a B) cikk (1) bekezdésébe foglalt jogállamiság alapelveibe ütköző megoldás lenne.

[51] 4. Az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4. napján kelt Egyezményt és az ahhoz tartozó nyolc kiegészítő jegyzőkönyvet az 1993. évi XXXI. törvény hirdette ki.

[52] Ezen törvény 3. § b) pontja szerint a Magyar Köztársaság Kormánya az Országgyűlés felhatalmazása alapján a megerősítésről szóló okirat letétbe helyezésekor tett nyilatkozatával az Egyezmény 46. cikkével, a 4. számú Kiegészítő jegyzőkönyv 6. Cikkével és a 7. számú Kiegészítő jegyzőkönyv 7. Cikkével összhangban teljesjogúan és külön megállapodás nélkül, a viszonyosság feltételével kötelezőnek ismerte el az Európai Emberi Jogi Bíróság joghatóságát, az Egyezmény és kiegészítő jegyzőkönyv értelmezésével és alkalmazásával összefüggő minden ügyével kapcsolatban, amennyiben az ezen ügy alapjául szolgáló tények az Egyezménynek és a kiegészítő jegyzőkönyveknek Magyarországra nézve történő hatályba lépését követően következtek be. A törvény az 5. § alapján a kihirdetését követő 8. napon, azaz 1993. április 15. napján lépett hatályba.

[53] Az Egyezmény 46. cikk (1) bekezdése szerint a szerződő felek vállalták, hogy magukra nézve kötelezőnek tekintik az EJEB végleges ítéletét minden ügyben, amelyben félként szerepelnek.

[54] A Be. 659. § (1) bekezdésének megfelelően a Kúria a 3/2015. Büntető jogegységi határozatának 2. pontjában azt állapította meg, hogy nemzetközi szerződéssel létrehozott emberi jogi szerv döntése folytán törvényben kihirdetett nemzetközi szerződésnek megfelelő határozat meghozatala nem közvetlen az Egyezmény, mint ítéltetésre szolgáló anyagi vagy eljárási jogszabály alapján, hanem az emberi jogi szerv döntésének alapulvételével, annak magyar jogrendszerbe beillesztésével, a büntetőeljárásról szóló törvény szerinti felülvizsgálati eljárás lefolytatásával, az egyezményesértéssel nem érintett hatályos jogszabályok alkalmazásával történik.

[55] A Kúria több határozatában is kifejtette, hogy az EJEB egyezményesértést megállapító döntése akkor képezi felülvizsgálati eljárás alapját, ha a törvényben kihirdetett nemzetközi szerződés valamely rendelkezésének sérelme a büntetőügyben eljáró bíróság jogerős ügydöntő határozatában vagy az ügydöntő határozathoz vezető büntetőeljárásban valósul meg (EBH 2015.B.7. és BH 2022.41.).

[56] A Kúria tehát a konkrét ügyekben meghozott konkrét bírósági ítéletek rendelkezését bírálhatja felül, azaz a Btk. és a Be. rendelkezéseinek az eljáró bíróságok általi alkalmazását, valamint azt, hogy ezek alkalmazása során történt-e az Egyezmény megsértése vagy sem (EBH 2018.B.6.).

[57] Az egyezményesértés megállapítása miatti felülvizsgálati eljárásban – eltérő szabály hiányában – a Be. XC. Fejezetében meghatározott, felülvizsgálatra irányadó rendelkezések alapján kell eljárni.

[58] A Be. 650. § (2) bekezdésére tekintettel a felülvizsgálati indítványban a jogerős ügydöntő határozat által megállapított tényállás nem támadható, a Be. 659. § (1) bekezdése szerint a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó. E rendelkezések a nemzetközi szerződés megsértése miatt indult felülvizsgálati eljárásban is érvényesek, ezért a Kúriának a nemzetközi emberi jogi szerv döntésének alapulvételével a jogerős határozatban megállapított tényállás alapján kell vizsgálnia, hogy a terhelt bűnösségének megállapítása tekintetében lehetséges-e a nemzetközi szerződésnek megfelelő határozat hozatala vagy ahhoz az eljárás megismétlése szükséges.

[59] Az Egyezmény 3. cikke alapján senkit nem lehet kínzásnak, vagy embertelen, megalázó bánásmódnak, vagy büntetésnek alávetni, valamint szolgátságban tartani.

[60] A kínzás, embertelen, megalázó bánásmód, illetve büntetés alkotmányos tartalmát az Alkotmánybíróság a 32/2016. (XI. 3.) AB határozatban vizsgálta, melynek során irányadónak tekintette az EJEB-nek az Egyezmény 3. cikkét értelmező joggyakorlatát. Eszerint a 3. cikkben felsorolt tilalmak közös vonása, hogy mindegyikük bizonyos fokú testi és lelki gyötrelmet, szenvedést, illetve fájdalmat okoz az érintett egyén számára. Az EJEB joggyakorlata alapján a kínzás, embertelen bánásmód vagy büntetés, illetve megalázó bánásmód vagy büntetés között egyfelől a szenvedés intenzitása alapján lehet különbséget tenni. Ennek alapján embertelen bánásmódnak vagy büntetésnek minősül minden olyan, az érintettnek komoly testi és/vagy lelki szenvedést okozó magatartás, amely nem éri el a kínzás megállapításához szükséges mértéket. Megalázónak akkor tekinthető a szabadságvesztés büntetés, ha a célja az érintett személy lealacsonyítása {indokolás [34]-[36] és [50] bekezdés}.

[61] Az Alaptörvény IV. cikk (2) bekezdése szerint senki sem lehet szabadságától másképp, mint törvényben meghatározott okból és törvényben meghatározott eljárás alapján megfosztani. Tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés csak szándékos, erőszakos bűncselekmény elkövetése miatt szabható ki.

[62] Ezen rendelkezés alapján megállapítható, hogy az életfogytig tartó szabadságvesztés – akár a feltételes szabadságra bocsátás kizárásának lehetőségével – az alkotmányos jogrend része.

[63] A terhelt tekintetében az életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabása nem tekinthető tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés büntetésnek, mivel a bíróság a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét számára biztosította.

[64] Az EJEB a terhelt esetében az Egyezmény 3. cikkének megsértését azért mondta ki, mert az egyébként az életfogytig tartó szabadságvesztés büntetésben meghatározott időtartam után feltételes szabadságra bocsátható terhelt esetében a szabályozás nem biztosítja azt, hogy 25 év elteltével sor kerülhessen arra, hogy szabadlábra kerülése lehetőségét érdemben megvizsgálják. Az EJEB ítélete tehát nem azt állapította meg, hogy a felülvizsgálati indítvánnyal támadott jogerős ügydöntő határozat meghozatala során alkalmazott valamely jogszabály egyezményesértő. Az EJEB határozata ismertette a hazai jognak az életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabására és az abból történő feltételes szabadságra bocsátásra vonatkozó szabályait, azonban a feltételes szabadságra bocsátás tekintetében a terheltek esetén alkalmazott büntető anyagi jogszabályok tekintetében egyezményesértést nem állapított meg.

[65] Az EJEB ítélete olyan hiányosságot kifogásolt, amely nem az ítéletet hozó bíróságok eljárására és nem a jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozatra, hanem a jogi szabályozás hiányosságára vonatkozik.

[66] A következetes ítélkezési gyakorlat alapján – amelytől a Kúria jelen ügyben sem kíván eltérni – az anyagi jogerő feloldására, a jogerős határozat meghozatalára nincs törvényes lehetőség, és a megtámadott ítélet hatályban tartása indokolt, ha az EJEB nem a (tényleges) életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabását és nem a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségének perbíróság általi kizárását (vagy az abból történő feltételes szabadságra bocsátás kezdő időpontjának bírói meghatározását) tekintette egyezményesértőnek, hanem egy olyan felülvizsgálati lehetőség hiányát, amely az EJEB által ajánlott idő kitöltése után „de facto” tenné csökkenthetővé az életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélt büntetését (EBH 2008.B.6.I.). Az e határozatban foglalt érvelés jelen ügyben is irányadó.

[67] Mindezekből következően Terheltl I. rendű terhelt tekintetében az EJEB ítélete alapján a jogerős ügydöntő határozat megváltoztatására a lefolytatott felülvizsgálati eljárásban nem kerülhetett sor, és erre a hatályon kívül helyezést követő megismételt eljárásban sem lenne lehetőség.

[68] A Kúria nem látta indokát és lehetőségét annak, hogy e tárgyban korábban hozott határozataitól eltérjen (Bfv.I.468/2023/5., Bfv.I.734/2022/12., Bfv.X.46/2022/13., Bfv.III.1450/2021/6., Bfv.I.636/2023/7.).

[69] Mindezen érvelés alapján a Legfőbb Ügyészség felülvizsgálati indítványa megalapozott.

[70] A Kúria a Be. 649. § (2) bekezdésében foglalt eljárási szabálysértést nem állapított meg.

[71] **IV.** A kifejtettekre figyelemmel a Kúria a megtámadott határozatokat a Be. 660. § (1) bekezdése szerinti tanácsülésen, a 2011. évi CLXI. törvény 10. § (2) bekezdése szerinti összetételű tanácsban eljárva hatályában fenntartotta.

[72] A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 6. § (4) bekezdése, a felülvizsgálatot a Be. 650. § (1) bekezdés b) pontja zárja ki.

[73] Az ugyanazon jogosult általi ismételt indítvány előterjesztésének tilalma, illetve az azonos tartalmú indítvány ismételt előterjesztésének tilalma a Be. 652. § (6) és (7) bekezdésén alapul.

[74] A Be. 656. § (4) bekezdése alapján az ilyen indítványt a Kúria érdemi indokolás nélkül elutasíthatja.

Budapest, 2024. július 9.

Dr. Domonyai Alexa s.k. a tanács elnöke, Dr. Schmidt Péter s.k. előadó bíró, Dr. Gimesi Ágnes s.k. bíró, Dr. Kardos Andrea s.k. bíró, Dr. Tuba István Krisztián s.k. bíró